

Denizli mebusu Emin Aslan Tokadın, Belediye kanununun 23 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Dahiliye encümeni mazbatası (2/17)

Esbabı mucibe

Belediye teşekküllerimizin yurdun temizlik ve imar işleriyle beraber bölgelerinde (içtimai, iktisadi, zirai, malî ve adlî bakımlardan) memleketin iç politikasında da vazife ve salâhiyet noktasından çok mühim ve hayatî rolleri bulunduğu ve binaenaleyh bu kıymetli müesseselerimizin bu bakımdan nüfuz ve otoritelerile belediyeyle ait bütün vesait, eleman ve inkânlarını ancak belde ve belde sakinleri menfaatine hasrî tahsis etmeleri icap ettiği ve hiç bir suretle yabancı teşekkül ve şahıslara alet olarak onların menfaatlerine istekli veya isteksiz kapılmamaları ve her hangi bir manasız ve yersiz mâzeretle belde işlerinin ihmal ve teseyyüplere bırakılmaması pek tabii ve zarurî olduğu göz önüne getirilirse belediye teşekküllerinin icra mekanizmalarının başlarında bulunan belediye reislerinin de bu işlerde hassas, müdakkik, dürüst ve çalışkan olmaları icap ettiği ve esasen vakitleri de müsait olmadığından hiç bir suretle ticaret kastile bölgelerinde çalışan ecnebi müesseselerde başkaca vazife almalarının muvafık olmayacağı bedihidir. Halbuki bu gün tatbikatta belediye reisleri ecnebi şirketlerde ücretli munzam vazifeler almakta olup bu halde belediye nüfuz ve otoritesinin ecnebi şirketler ve şahıslar menfaatleri uğruna istismarını mucip olmakta ve hatta bu hal realitede idareyi de fuzulî yere işgal etmektedir. Bu suretle ecnebi müesseselerden ayrıca kârlı vazifeler alan belediye reisleri tabiatile şirket işlerini belediye işlerine nazaran daha üstün tutmakta ve netice itibarile belediye işlerini olurlarına bırakmaktadırlar.

İki taraftan maaş almak suretile nemalanan bu kabîl zevat tabiatile bu kârlı vaziyeti idame ettirebilmek için de ayrıca lüzumunda belediye ve şirket nüfuz ve sermayelerini dahilî politika işlerinde (vatandaşlar üzerinde tehdit ve tahakküm yaşatmak ve dolayısıyla menfaat elde etmek suretile) kullanarak yurt ve yurddaşların izzetî nefis ve menfaatlerini de ayrıca ihlâl etmektedirler.

Diğer bakımdan bu gayri tabii halin devamı dolayısıyla vatandaşların pek mukaddes olan irtihap ve şikâyet hak ve salâhiyetlerinin de tahdit ve ihlâlini mucip olmaktadır.

Binaenaleyh belediye kanunumuzun vuzuh ve kifayetsizliğinden dolayı vatandaşlar ve millî iktisat ve ziraatimiz zararına olarak sırf kendi şahsî menfaatleri cephesinden yürüyen bu kabîl ecnebi şirket ve şahısların yukarılarda tasrih edildiği veçhile ihdas ettikleri gayri tabii vaziyetlerinden yurt ve yurddaşları korumak için badema belediye reislerinin memleketimizde sırf ticaret kastile çalışan ecnebi şirketlerde ikinci bir vazife almalarına asla müsaade edilmemek icap eder.

Binaenaleyh belediye kanununun 23 ncü maddesinin sonuna 9 ncü fıkra olarak eklenmesini teklif ettiğim ilişik madde kanuniyenin kabulü bütün bu mahzurları hal ve bertaraf edecektir.

Denizli mebusu

E. Aslan Tokad

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 2/17

Karar No. 13

3 - IV - 1941

Yüksek Reisliğe

Denizli mebusu Emin Aslan Tokadın Belediye kanununun 23 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi üzerine Dahiliye encümenince tanzim edilen mazbata ve lâyiha, Heyeti Umumiyenin 19 - VI - 1940 tarihli içtimasında müzakeresi edilirken dermeyan edilen mütalealara göre ikinci bir tetkik yapılmak üzere mazbata tekrar Encümenimize alınmıştı.

Teklif sahibinin huzurile icra kılınan müzakerede, belediye reislerinin, merkezleri Türkiye haricinde bulunan eenebi ticaret müesseseleri şubelerinde her hangi bir meslek ve sanata ait vazife deruhde etmelerinin, esas reislik vazifelerini ihlâl edeceği ve kendileri belde mümessili olmak itibarile bu hal, belediye otoritesini muhtemel bir zâfa düşürür edebileceği mütaleasında tevakkuf eden Encümenimiz, Heyeti Umumiyece ileri sürülen avukatlık mesleğini bu mütaleadan hariç bırakmakta isabet görmedi. Çünkü; avukatlığı istisna edince, doktorları da ve hatta hesapları murakabe gibi mukannen bir kaç saatlik çalışmayı mümkün kılan buna benzer işleri de istisna etmemek için bir sebep kalmaz. Bahusus lâyihanın muhtevası, yalnız belediye reisliklerine munhasır olup belediye azalıklarına şamil değildir. Binaenaleyh böyle bir müessesede vazifesi olup ta belediye intihabında rey kazanmış olan zat, aza arkadaşları tarafından reisliğe seçildiği zaman kendisini, ya müessesedeki vazifeyi terkederek Belediye reisliğini veya o hizmeti uhdesin-

de tutarak belediye azalığını tercih etmek hususlarında muhtar kılmak, hiç bir istisna kaydı kabul etmeyen en doğru bir hareket olur. Yoksa ne teklif sahibi ve nede encümenimiz, Heyeti Umumiye müzakeresinde izhar edildiği gibi, böyle bir müessesede hizmet sahibi olmaktığın, belediye reisliklerine seçilmeyi mâni bir sebep telâkki edilmesi mütaleasını derpiş etmiş değildir. Binaenaleyh, böyle bir telâkkiye meydan vermek ihtimalini tevlit eden madde metni, daha sarıh bir ifade ile tadil edilmiş ve Heyeti Umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınmıştır.

Dahiliye E. Reisi	R. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadın	Atıf Tüzün	Edeb Ergin
Yozgad	Ankara	Ankara
S. Korkmaz	Ekrem Ergun	F. Daldal
Balıkesir	Bursa	Çanakkale
S. Üzay	F. Güvendiren	H. Ergeneli
Çankırı	Çorum	Erzurum
A. Doğan	İ. Kemal Alparsar	N. Elgün
Erzurum	Gazianteb	İçel
Z. Soydemir	Dr. A. Melek	T. C. Beriker
İzmir	Kars	Kütahya
M. Aldemir	E. Özoğuz	S. Ertem
Malatya	Tokat	Trabzon
E. Barkan	Galib Pekel	S. Abanozoğlu
Zonguldak		Zonguldak
İ. E. Bozkurt		Rifat Vardar

**DENİZLİ MEBUSU EMİN ASLAN TOKADIN
TEKLİFİ**

1580 numaralı belediye kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1580 numaralı belediye kanununun 24 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

(9 - Türkiyede ticaret kasdile çalışan ecnebi şirketlerde vazife alanlar).

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Dahiliye vekili memurdur.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1580 numaralı Belediye kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — Merkezleri Türkiye Cümhuriyeti hududları haricinde olupta şubeleri vasıtasile Türkiye dahilinde icrayı ticaret eden müesseseler ve teşekküllerin aylıklı veya ücretli işi ile Belediye reisliği birleşemez.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur.